

Minnesord över bortgångna ledamöter

av Gunilla Herolf

Avdelningen för lantkrigsvetenskap

Överstelöjtnanten fil mag BENGT WALLERFELT gick bort den 7 januari 2011. Han sörjs närmast av hustrun Christina samt av sönerna Gustaf och Erik med familjer.

Bengt Wallerfelt föddes år 1934 i Stockholm som son till Elis Wallerfelt, grundare av och rektor vid Stockholms bokföringsinstitut och hans hustru Elin Kristina. Han tog studentexamen vid Försvarets läroverk i Uppsala 1956 och utexaminerades som fänrik vid Norrlands dragonregemente 1957. Därefter tjänstgjorde han vid Arméns rid- och körskola i Strömsholm och vid Livgardesskvadronen i Stockholm. Efter att ha genomgått Militärhögskolan blev Bengt Wallerfelt generalstabsofficer och tjänstgjorde under en period vid Statens järnvägars huvudkontor, där han arbetade med militära transporter. Han innehade därefter en rad olika befattningar, bl a vid samtliga kavalleri/jägarförband, som stabschef vid Upplands signalregemente och som stf regementschef och utbildningschef vid Lapplands jägarregemente i Kiruna.

Arbetsglädje och entusiasm var Bengt Wallerfelts kännetecken i hans yrke. Men han hade betydligt fler strängar på sin lyra. Efter pensionsavgången 1994 blev han militärhistoriker och hann som sådan med att

utöva ett omfattande författarskap. "Kavalleriet och stridsvagnsvapnet: Varför blev det svenska kavalleriet ej pansartrupper 1942?" ingick i *Militärhistorisk tidskrift* år 1995. *Den svenska krigsplanläggningen i det kalla krigets inledande fas 1945–1958: militära och politiska aspekter* ingick bl a i Försvarshögskolans *Hotet från Öster*, (red Kent Zetterberg, 1997). Mest känd blev kanske boken *Si vis pacem para bellum – Svensk säkerhetspolitik och krigsplanering 1945–1975*. "Säkerhetspolitik och operativ krigsplanläggning 1945–1980: reflexioner kring några problemställningar" publicerades 2005 i *Kungliga Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift*. Bengt Wallerfelt var redaktör för *K1 1928–2000*, historieverk i två band (2001–2002). Om sjukdom inte kommit i vägen hade han också kunnat avsluta sin doktorsavhandling.

Bengt Wallerstedt var en framgångsrik tävlingsryttare med djupa kunskaper om hästar. Han var också en hängiven seglare. Dessa två intressen följde honom genom hela livet.

Bengt Wallerfelt invaldes i avdelning I år 2003.

Överste I. gr LEIF KESSELMARK avled den 21 september 2011. Han sörjs närmast av

makan Marianne samt av barnen Helen och Jan med familjer.

Leif Kesselmark föddes år 1931 i Kalmar som son till köpman Alwar Andersson och hans maka Kristina. Han avlade studentexamen vid Kalmar Högre allmänna läroverk och genomgick därefter Krigsskolan Karlberg. 1954 blev han fänrik vid Kronobergs regemente i Växjö och tjänstgjorde därefter vid bl a Norrbottens regemente i Boden, Infanteriofficersskolan och Infanteriskjutskolan Rosersberg, Arméstaben, Norra Smålands regemente i Eksjö, Generalstabskåren och Livgrenadjärregementet i Linköping. Han var också sekreterare i 1966 års värnpliktskommitté och tjänstgjorde som lärare vid Militärhögskolan 1970–72. 1977 utnämndes han till överste och chef för Infanteriets stridsskola i Kvarn och 1981 utnämndes han till överste av 1. graden och chef för 3. fördelningen. Han avslutade sin militära karriär som inspektör för infanteriet och kavalleriet 1984–91.

Som inspektör utvecklade Leif Kesselmark alla de då cirka 30 svenska infanteri- och Norrlandsbrigaderna till moderna, rörliga och eldkraftiga krigsförband. Han var en målmedveten, bestämd och drivande officer och en hängiven infanterist samt stark anhängare av det kvalificerade värnpliktsförsvaret. Samtidigt var han en glad och positiv person med ett stort mått av humor och konstnärliga talanger som bland annat fick sitt uttryck i teckningar av typ Oskar Andersson (OA) i *Söndagsnisse-Strix*.

Efter pensioneringen bosatte sig Leif Kesselmark och hans hustru i Vårdsberg öster om Linköping och sedan i Vadstena. Han håll kontakten med sina grenadjärer och var en uppskattad medlem av Livgrenadjärföreningen och en inspirerande personlighet, uppskattad av officerskolleger i en vid krets runt hela Sverige.

Leif Kesselmark invaldes i avdelning I år 1986. Han var ordförande för avdelning I:s valberedning under åren 1987–1991 och medverkade i Akademiens skrift *Vägvalsfrågor för armén* (1988).

Avdelningen för sjökrigsvetenskap

Amiral BENGTLUNDVALL avled den 30 november 2010. Han sörjs närmast av barnen Thomas, Ylva och Boel med familjer.

Bengt Lundvall föddes år 1915 i Töreboda som son till kontoristen vid SJ, Gottfrid Lundvall, och hans maka Elna. Han avlade studentexamen i Skövde och blev därefter kadett vid Kungliga Sjökrigsskolan. 1938 blev han fänrik i flottan och hade därefter under många år ubåtstjänst. Han specialiserade sig på sambandstjänst – radio, radar och stridsledning – och deltog i Long Communication Course i Storbritannien 1946–47. Mellan 1950 och 1958 tjänstgjorde han vid Marinstaben, därefter vid Försvarsstaben. 1966 utnämndes han till konteramiral och stabschef för Östra militärområdet och från 1970 fram till sin pensionering 1978 var han som viceamiral chef för Marinen, inom vilket han speciellt argumenterade för att förnya och stärka sjöfartsskyddet. 1978 utnämndes han till amiral i reserven.

Bengt Lundvall var mycket intresserad av att utveckla goda relationer mellan olika länders marina stridskrafter. Vid det marina symposium som ägde rum i Stockholm år 1976 sammanfördes för första gången sedan andra världskriget marinchefer från öst och väst. Hans internationella kontaktnät var stort.

Bengt Lundvall hade djupa kunskaper också utanför det marina området och var en god skribent, vilket ledde till att han anlätades inom en rad utredningar.

Bengt Lundvall tog efter sin pensionering initiativet att genomföra en polarexpedition i Arktis med isbrytaren *Ymer* för att fira 100-årsminnet av *Vegas* genomsegling av Nordostpassagen. Expeditionen, som ägde rum år 1980, ledde till en pånyttfödelse för svensk polarforskning. Han tog också initiativet till att bilda stiftelsen *Ymer-80* med syfte att stödja yngre forskare och blev dess ordförande under 10 år.

Bengt Lundvall hade en stark känsla för sin hembygd, var medlem i Göta Kanals styrelse och rustade efter sin pensionering upp den s k Kanalvillan i Forsvik, som sedan blev hans hem.

Bengt Lundvall invaldes i avdelning II år 1963 och var Akademiens styresman 1973–1975.

Överste I. gr LARS HANSSON avled den 14 december 2010. Han sörjs närmast av sonen Lars, dottern Anne Charlotte och sonen Per med familjer.

Lars Hansson föddes år 1925 i Nyköping som son till tapetserarmästare Hjalmar Hansson och hans maka Anna. Efter avlagd studentexamen och matematikstudier gjorde han sin militärtjänst vid Stockholms Kustartilleriregemente och fick då namnet "Klacken" som han sedan ofta kallades. Han blev fänrik vid Kustartilleriregementet i Karlskrona 1952, tjänstgjorde vid Marinstaben från 1962 och var chef för Kustartilleriets befälsskola 1972–74. 1976 blev han överste och chef för Karlskrona kustartilleriregemente, 1978 överste av första graden och sektionschef vid Försvarsstaben och därefter chef för Stockholms kustartilleriförsvaret med Vaxholms kustartilleriregemente och kommandant för Vaxholms fästning.

Lars Hansson var också ÖB:s sakkunnig i flera statliga utredningar.

Som pensionär började han läsa historia vid Uppsala universitet. 1995 utkom *Sörmlands kustförsvaret under fem sekler* och 2008 utgavs efter många års arbete *ERSTA – Från svarvspån till byggnadsminne. En historik över fast 12 cm kustartilleribatteri m/70*, författade av Lars Hansson och Lars A. Hansson. Boken om ERSTA (ERSättning för Tungt Artilleri), vilka inlemmades i den svenska krigsorganisationen 1977–82 och också exporterades till Norge, beskriver ett artillerisystems uppgång och fall och ger också inblickar i svensk försvarsplanering.

Han har också medverkat vid utgivning av flera andra böcker t ex Lars Hansson och Ingemar Folke (red) *Med alla till buds stående medel*, Prisma 1987.

Vänner, musik, barn och barnbarn spelade också en stor roll i Lars Hanssons liv. Han engagerade sig också mycket för bevarandet av Femörefortet utanför Oxelösund till eftervärlden. Lars Hansson var också ledamot av Kungliga Örlogsmannasällskapet.

Lars Hansson invaldes i avdelning II år 1976 och var sekreterare för avdelningen 1980–84.

Avdelningen för militärteknisk vetenskap

Överste I. gr KÅRE SVANFELDT avled den 21 april 2011. Han sörjs närmast av hustrun Gunnel samt barnen Ingela, Gunnar, Lennart och Peter med familjer.

Kåre Svanfeldt föddes år 1922 i Stockholm som son till kamrer Knut Svanfeldt och hans maka Elna. Efter studentexamen och officersexamen utnämndes han 1944 till fänrik vid Svea Ingenjörkår. Efter Ingenjööfficeresskolan 1946–47 och Artilleri- och Ingenjööfficeresskolans högre kurs 1949–51 följde tjänstgöringar som kapten vid ingenjörtrupperna och därefter

vid Generalstabskåren och Försvarsstaben (1956–60), som chef vid Ingenjörtruppernas kadett- och aspirantskola och vid Försvarsdepartementet. 1969 utnämndes Kåre Svanfeldt till överste och chef för Svea Ingenjörregemente och hans sista befattning 1975 till 1982 var att som överste av 1. graden vara inspektör för Ingenjör- och Signaltrupperna.

Kåre Svanfeldt var medförfattare i *Svea ingenjörregementes historia* (tiden 1911–1970)

Kåre Svanfeldt engagerade sig efter sin pensionering i den kommunala verksamheten i Sollentuna. Han var ordförande i Sollentuna fastighetsnämnd 1983–85 och i Sollentuna civilförsvarsförening 1986–99, varefter han utsågs till hedersordförande. Han var också nämndeman i Sollentuna tingsrätt 1986–94. I alla dessa roller vann han stor uppskattning som en närvarande, rättrådig och omtänksam chef.

Kåre Svanfeldt var också aktiv i kamratkretsen av 1944 års kadetter vilka samlades till jubileumsträffar och under senare år varje månad till ”kadettluncher”. Där visade han att han även i sena år behållit sin analytiska förmåga och tankeskärpa.

Kåre Svanfeldt invaldes i avdelning IV år 1977.

Avdelningen för annan vetenskap av betydelse för totalförsvaret

Generaldirektören pol mag NILS SIMONSSON avled den 28 januari 2011. Han sörjs närmast av döttrarna Eva och Lena med familjer.

Nils Simonsson föddes i Göteborg år 1919 som son till stationsinspektör Conrad Simonsson och hans maka Ruth. Efter studentexamen studerade han i Lund. 1942 tog han reservofficersexamen vid

Pansartrupperna och blev fänrik i Skaraborgs pansarregementes reserv. Under åren 1954–62 tjänstgjorde han som kapten i Pansartruppernas reserv. Studierna i Lund avslutades med pol mag-examen 1943 och samma år blev han amanuens vid Försvarets civilförvaltning. Därefter hade han befattningar vid Riksräkenskapsverket 1944–47, Statens lönenämnd 1947–55 och under en lång period vid Försvarsdepartementet som avdelningschef och expeditjonschef. Han avslutade sitt yrkesliv som generaldirektör och chef för Försvarets civilförvaltning mellan 1968 och 1982.

Nils Simonsson deltog i och ledde en stor mängd kommittéer och utredningar, som gällde löner, försvarsledning, tygförvaltning mm. Mellan 1952 och 55 var han dessutom sakkunnig i Civildepartementet. Han var också utredningsman angående allmän flygträning, särskild utredare av tillträdesskydd 1982 och av sekretess för landskapsinformation 1987.

Han har dessutom varit ordförande i Försvarets personalnämnd och i Stockholms befälsutbildningsförbund, ledamot av direktionen och en tid ordförande för Konungens hospital, ledamot i styrelsen för Försvarets rationaliseringsinstitut, mm.

Efter pensionen ägnade Nils Simonsson sig mycket åt sitt hus i Östergötland, där han odlade, målade och snickrade och med sin hustru ägnade sig åt musik och litteratur.

Nils Simonsson invaldes i avdelning V år 1965. Han var också under en tid avdelningsordförande.

Professor HOLGER LUNDBÄCK avled den 6 december 2010. Närmast sörjande är maken Ingrid samt barnen Eva och Staffan med familjer.

Holger Lundbäck föddes år 1917 i Ytterbyn, Nederkalix, som son till lantbrukare Carl Olof Lundbäck och hans maka Maria. Han växte upp under knappa förhållanden och tog studentexamen efter korrespondensstudier vid Hermods. 1940 blev han medicine kandidat i Uppsala, 1945 medicine licentiat och 1952 disputerade han med en avhandling om syfilisdiagnostik. Holger Lundbäck var docent i virologi vid Karolinska Institutet 1953–61, därefter professor. Mellan 1962 och 1982 förestod han Statens Bakteriologiska Laboratorium, numera Smittskyddsinstitutet. Som verksamchef gjorde han sig känd som en person med hög grad av personligt mod, professionell integritet och trovärdighet.

Holger Lundbäck hade också en framstående internationell karriär. Han var mycket engagerad i Världshälsoorganisationen, WHO, och tjänstgjorde bl a i Geneve och Israel. Inom WHO var han medlem av The Global Commission for the Eradication of Small-Pox och av Global Advisory Group; The Expanded Programme on Immunization. Han gjorde stora internationella insatser för vaccination, speciellt beträffande smittkoppor och mot spetälska i Afrika. 1975–81 var han ordförande för The International Commission for the Micro-Biological Specification of Foods.

Tillsammans med sin hustru hade Holger Lundbäck ett starkt engagemang för de svaga i samhället och inte minst för barnen. I många år var han vice ordförande för Rädda Barnen i Sverige och ordförande i S:t Lukasstiftelsen för människor i kris. Han hade också ett starkt engagemang för mänskliga rättigheter, en stor tillgång i arbetet med FN:s barnkonvention. Hans människokännedom kom bl a till uttryck när han efter sin pensionering engagerades i ledarskapsutveckling för näringslivets chefer. Till hans rika personlighet hörde

också att han lärde sig ryska för att få en djupare förståelse av Fjodor Dostojevskijs författarskap och blev en kännare, om inte den främste, av Dostojevskijs verk.

Holger Lundbäck invaldes i avdelning V år 1972.

Generalläkaren konteramiral BJÖRN ZETTERSTRÖM avled den 20 oktober 2011 efter en lång tids sjukdom. Han sörjs närmast av makan Britt samt, från ett tidigare äktenskap, barnen Sofie och Jakob med familjer.

Björn Zetterström föddes i Stockholm år 1937 som son till direktör Elis Zetterström och hans maka Ingeborg ("Inga"). Efter studentexamen blev han medicine kandidat i Stockholm 1959 och medicine licentiat samt legitimerad läkare 1964. Han tjänstgjorde därefter vid kirurgiska kliniken, Löwenströmska lasarettet, och vid anesthesiavdelningen S:t Eriks Sjukhus, där han senare blev underläkare vid kirurgiska kliniken samt specialist i allmän kirurgi 1970.

1965 utnämndes Björn Zetterström till bataljonsläkare och löjtnant vid Fältläkarkåren. Från 1971 tjänstgjorde han som stabsläkare vid Kustflottan med placering i Stockholm och mellan 1974 och 1976 som militärområdesläkare medkommendörkapets grad samt chef för Hälso- och sjukvårdsavdelningen vid Västra militärområdesstabens, med placering i Skövde. 1976 utnämndes Björn Zetterström till försvarsöverläkare med kommendörs grad samt byråchef vid Medicinalkårexpeditionen vid Försvarets sjukvårdsstyrelse i Karlstad. Från 1981 till 1985 var han ställföreträdande generalläkare, kommendör av första graden samt chef för Enheten för hälso- och sjukvård i krig.

Mellan 1985 och 1994 var Björn Zetterström som konteramiral generalläkare samt chef för Försvarets sjukvårdsstyrelse

och Försvarets medicinalkår. Fram till 1997, då Björn Zetterström gick i pension, fortsatte han sitt ämbete som generalläkare i Försvarmakten men efter 1994 med placering vid Högkvarteret i Stockholm.

Björn Zetterström deltog i en lång rad utlandsuppdrag för FN, Försvarmakten och Röda Korset, bl a i Kongo, Biafra, Bangladesh, Afghanistan, Libanon och Kambodja. Han fick som militärläkare stor användning för sina erfarenheter av kirurgi under svåra och primitiva förhållanden.

Björn Zetterström var en person som var lätt att samarbeta med, hjälpsam till sin natur och positiv. Han skapade trivsel omkring sig. Till hans stora intressen hörde matlagning (han gav ut en egen kokbok), fiske vid sommarstugan i skärgården och jazzmusik.

Björn Zetterström invaldes i avdelning V år 1989.

Ytterligare en person inom avdelning V har avlidit. Det är förre krigsarkivarien ALF ÅBERG. Eftersom begravningstjänsten ägde rum den 11 november kom Akademien tillsammans med familjen överens om att minnesorden om honom kommer att föredras vid 2012 års högtidsammansamling.

Nio goda kamrater och framstående ledamöter har lämnat vår krets. Vi saknar dem och tänker på deras anhöriga. Genom sina gärningar har de i hög grad levt upp till Krigsvetenskapsakademiens motto: Fäderneslandets försvar – mod och kunskaper.

Författaren är fil dr och andre styresman i KKrVA.